

Trójkąt różnoboczny. Szanse i ograniczenia współpracy USA – Japonia – Korea Płd.

Oskar Pietrewicz

USA, Japonia i Korea Płd. dążą do pogłębienia współpracy trójstronnej w reakcji na wyzwania i zagrożenia, m.in. ze strony Korei Płn. i Chin. Wyrazem tego był sierpniowy szczyt przywódców tych państw w Camp David. Najpoważniejszym ograniczeniem współpracy w kolejnych latach mogą być zachodzące w trzech państwach zmiany wewnętrzne oraz wysoki stopień powiązań gospodarczych Japonii i Korei Płd. z ChRL. Mobilizowanie przez USA sojuszników na potrzeby rywalizacji z Chinami może też doprowadzić do intensyfikacji napięć w Azji Wschodniej.

Dotychczasowy charakter współpracy. Od lat 50. XX w. Japonia i Republika Korei pozostają kluczowymi sojusznikami traktatowymi USA w Azji Wschodniej. Mimo amerykańskich zabiegów trójstronna współpraca w trakcie zimnej wojny była ograniczona. Wynikało to m.in. z problemów z uregulowaniem stosunków Japonii z Koreą Płd. po japońskiej okupacji Korei w latach 1910–1945. Kooperacja trójstronna ulegała intensyfikacji od lat 90. w związku z rozwojem programów nuklearnego i raketowego Korei Płn. USA, Japonia i Korea Płd. powołały wówczas mechanizmy konsultacji na poziomie wiceministrów obrony i spraw zagranicznych, organizowały wspólne ćwiczenia wojskowe i wymieniały się informacjami wywiadowczymi. Politycznym zwornikiem współpracy były organizowane regularnie od 1994 r. spotkania przywódców trzech państw na marginesie forów wielostronnych.

Współpracę trójstronną regularnie ograniczały jednak spory Korei Płd. z Japonią. Ich [zatargi z lat 2017–2022](#) doprowadziły do zawieszenia działania większości mechanizmów trójstronnych. Od początku urzędowania administracja Joe Bidena nie tylko dążyła do [wzmocnienia więzi dwustronnych USA z Japonią i Koreą Płd.](#), lecz także próbowała łagodzić napięcia między nimi. [Zmiana władzy w Korei Płd.](#) w 2022 r. i przyjęcie przez konserwatywną administrację prezydenta Yoon Suk-yeola [ugodowej postawy wobec Japonii](#) uitorowały drogę do zintensyfikowania współpracy USA z ich azjatyckimi

sojusznikami i zorganizowania w sierpniu br. [spotkania przywódców w Camp David](#).

Szanse. Zacieśnienie współpracy USA, Japonii i Korei Płd. ułatwia przywiązanie tych państw do [wizji wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku](#), opartej m.in. na poszanowaniu prawa międzynarodowego i sprzeciwie wobec jednostronnych prób zmian status quo za pomocą siły lub przymusu. W Camp David przywódcy jako przykład działań podważających regionalny pokój i dobrobyt wskazali aktywność Chin, w tym próby nielegalnego podporządkowania przez to państwo obszaru Morza Południowochińskiego. Sygnałem sprzeciwu wobec działań ChRL było podkreślenie konieczności pokojowego rozwiązywania sporów w Cieśninie Tajwańskiej, której stabilność, w ocenie przywódców, ma istotne znaczenie dla światowego bezpieczeństwa i gospodarki.

Efektywnej koordynacji działań trzech państw mają służyć nowe mechanizmy regularnych konsultacji na różnych szczeblach. W Camp David strony ustaliły, że co najmniej raz w roku mają się odbywać trójstronne spotkania przywódców, ministrów spraw zagranicznych, obrony i doradców ds. bezpieczeństwa narodowego. Powołanie formatu corocznych konsultacji ministrów finansów, handlu i przemysłu ma usprawnić współpracę gospodarczą. Skoordynowanemu wdrażaniu [indo-pacyficznych strategii](#) trzech państw oraz wypracowywaniu nowych obszarów współpracy regionalnej ma służyć Trójstronny Dialog Indo-

Pacyfiku. Co ważne, zacieśnienie mechanizmów konsultacji i koordynacji nie jest równoznaczne z utworzeniem trójstronnego sojuszu. Postanowienia traktatowe wiążące USA i Japonię oraz USA i Koreę Płd. pozostają nadrzędne względem zobowiązań politycznych z Camp David.

Istotnym przejawem współpracy USA, Japonii i Korei Płd. pozostaje reagowanie na [zagrożenia ze strony Korei Płn.](#) W wymiarze politycznym strony utrzymują cel denuklearyzacji KRLD i wzywają wszystkich członków ONZ do wdrażania sankcji nałożonych przez organizację na to państwo. Wspólnie krytykują [zacieśnienie współpracy Korei Płn. z Rosją](#), obejmującej m.in. dostawy sprzętu wojskowego na potrzeby rosyjskiej agresji na Ukrainę. USA, Japonia i Korea Płd. rozwijają też współpracę obronną, organizując wspólne manewry nastawione przede wszystkim na wykrywanie i reagowanie na zagrożenia rakietowe ze strony KRLD. W październiku br. doszło do pierwszych w historii trójstronnych ćwiczeń sił powietrznych w pobliżu Półwyspu Koreańskiego z udziałem myśliwców trzech państw i bombowca B-52 zdolnego przenosić broń jądrową. W listopadzie partnerzy powołali też grupę konsultacyjną ds. zagrożeń cybernetycznych ze strony KRLD.

Trzy państwa zamierzają rozwijać również współpracę w obszarach bezpieczeństwa ekonomicznego, technologii i zmian klimatu, m.in. w ramach powołanego w ub.r. Trójstronnego Dialogu ds. Bezpieczeństwa Ekonomicznego. Katalog tematów pokrywa się z decyzjami wypracowanymi dwustronnie przez USA z [Japonią](#) i [Koreą Płd.](#) w poprzednich latach. Strony kładą nacisk na zwiększanie odporności łańcuchów dostaw, wypracowywanie standardów technologicznych, bezpieczeństwo energetyczne, biotechnologię i sztuczną inteligencję. W listopadzie odbyły się też pierwsze konsultacje na temat bezpieczeństwa kosmicznego.

Ograniczenia. USA, Japonia i Korea Płd. deklarują chęć pogłębienia więzi nie tylko politycznych i militarnych, lecz także ekonomicznych. W tym zakresie brakuje jednak inicjatyw dynamizujących współpracę handlową. Amerykańska propozycja [IPEF, obejmująca m.in. Japonię i Republikę Korei](#), pozostaje bardzo ogólnikowa. Wysoki stopień powiązań gospodarczych z Chinami skłania Japonię i Koreę Płd. do powrotu do trójstronnych rozmów z nimi na tematy handlowe. O pragmatyzmie tych państw świadczą też ich członkostwo w największej na świecie strefie wolnego handlu [RCEP, w której uczestniczy ChRL, ale nie Stany Zjednoczone](#). Lepszej koordynacji USA, Korei Płd. i Japonii w kwestiach ekonomicznych nie ułatwia też brak członkostwa dwóch pierwszych w [CPTPP](#).

Historyczne doświadczenia pokazują, że zmiany wewnętrzne w każdym z trzech państw mogą negatywnie wpływać na ich współpracę. Mimo poprawy relacji dwustronnych wśród większości społeczeństwa południowokoreańskiego dominuje nieufność wobec Japonii. Poza [zaszłościami historycznymi](#) Koreańczycy protestują przeciwko rozpoczętemu w sierpniu br. wypuszczaniu radioaktywnej

wody z elektrowni w Fukushima do oceanu, a koreańsko-japoński spór terytorialny o wyspy Dokdo/Takeshima pozostaje nierozwiązany. Mająca większość w południowokoreańskim parlamencie liberalna opozycja krytykuje nie tylko ugodową politykę prezydenta wobec Japonii, lecz także jego podejście do Chin – bardziej konfrontacyjne niż poprzednich administracji. W przyszłorocznych wyborach parlamentarnych opozycja może wzmocnić swoją pozycję przed wyborami prezydenckimi w 2027 r. W Japonii z kolei poparcie dla rządu premiera Kishidy Fumio, osobiście zaangażowanego w poprawę stosunków z Koreą Płd., jest najniższe od początku jego rządów w 2021 r. (poniżej 30%). Ewentualne zastąpienie obecnego premiera innym politykiem Partii Liberalno-Demokratycznej mogłoby ograniczyć wolę współpracy z Koreą Płd. Również w USA wybór na prezydenta (w listopadzie 2024 r.) polityka głoszącego hasła izolacjonistyczne, takiego jak Donald Trump, mogłoby zaburzyć współpracę z sojusznikami w Azji Wschodniej.

Wnioski i perspektywy. Zacieśniając współpracę z Japonią i Koreą Płd., USA mobilizują sojuszników na potrzeby rywalizacji z Chinami. Administracja Bidena wykorzystała sprzyjający moment zbliżenia japońsko-południowokoreańskiego do zintensyfikowania współpracy trójstronnej. Należy ją postrzegać jako kolejny, po m.in. [AUKUS](#), przejaw realizacji amerykańskiej wizji wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku, której filarem jest wzmocnienie współpracy USA z sojusznikami. Zacieśnienie trójstronnego dialogu politycznego służy też utrwaleniu zbliżenia Japonii z Koreą Płd.

Długofalowe powodzenie współpracy trzech państw będzie jednak zależało od zachodzących w nich zmian wewnętrznych. Obecne zbliżenie nie byłoby możliwe bez pojednawczej postawy administracji Yoona względem Japonii i [dostosowania polityki zagranicznej Republiki Korei do oczekiwań USA](#). Taka orientacja nie jest jednak powszechna w Korei Płd. i dlatego polityka zagraniczna tego państwa może w kolejnych latach determinować kształt współpracy trójstronnej. Przejęcie władzy przez opozycję w 2027 r. stwarzałoby ryzyko odejścia Korei Płd. od dialogu z Japonią i wycofania się z formatu trójstronnego w obecnym kształcie.

Pogłębienie kooperacji USA z Japonią i Koreą Płd., choć uznane przez te państwa za czynnik stabilizujący region, może przyczynić się do zaognienia w nim napięć. Chiny, Korea Płn. i Rosja mogą zwiększyć intensywność działań militarnych w reakcji na manewry USA – Japonia – Korea Płd. Może to obejmować intensyfikację chińskich ćwiczeń w Cieśninie Tajwańskiej i na Morzu Wschodniochińskim, rozszerzenie skali chińsko-rosyjskich manewrów morskich i powietrznych oraz większą częstotliwość testów rakietowych KRLD. W związku z [rosnącą współzależnością sytuacji w Europie i Azji](#) Polska może poszerzyć dialog z Japonią i Koreą Płd. o wymianę doświadczeń w zakresie współpracy z USA oraz reagowania na zagrożenia ze strony Rosji, Chin i Korei Płn.